

Aan het kabinet
T.a.v. de heer H.W.M. Schoof, Minister-president
Ministerie van Algemene Zaken
Postbus 20001
2500 EA Den Haag

T.a.v.: de heer V.P.G. Karremans, Staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport
Per e-mail

i.a.a.: de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
Per e-mail

Datum
10 april 2025
Contactpersoon
Jan Visscher
Ons kenmerk

Bijlage(n):
-
Telefoon
06-13203391
Uw kenmerk

Onderwerp
Bescherm jeugd en gezinnen, begin bij de basis

Geachte leden van het kabinet,

In Nederland zouden veel minder kinderen in de jeugdzorg moeten belanden. Dat willen we allemaal: wij, als vertegenwoordigers van aanbieders, professionals en cliënten, maar ook overheid en politiek. Als er minder jeugdzorg nodig is, dan gaat er echt iets goed in Nederland.

Echter, de hoge vraag naar jeugdzorg kan maar voor een klein deel worden opgelost in de jeugdzorg zelf. Armoede, schulden, een onstabiele woonsituatie, ouders met mentale gezondheidsuitdagingen, scheidingen: het heeft allemaal een grote invloed op de instroom in de jeugdzorg. Om te voorkomen dat kinderen in de problemen komen is het nodig gezinnen op heel veel andere terreinen beter te ondersteunen.

Een veerkrachtigere en gezondere jeugd wordt helaas niet bereikt door eenzijdig te bezuinigen op de jeugdzorg. Hoe verleidelijk wellicht ook om controle te houden op begrotingen, maar hiermee verdwijnen de problemen van deze kinderen niet vanzelf. Het is nodig om breed te investeren in de samenleving, zowel financieel als in onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor onze jeugd. Dit is ook de conclusie van de Deskundigencommissie Van Ark, die alle partijen oproept om de jeugdzorg te helpen zodat ze minder nodig zijn.

Niet alleen Rijk en gemeenten, ook wij als sector hebben veel werk te doen, samen met jeugdigen, ouders en hun vertegenwoordigers. Ondanks alle inzet en goede intenties van het overgrote merendeel van de professionals, moet de ingezette jeugdhulp beter en gezinsgericht worden. En we moeten veel meer aan de slag in de eigen omgeving van kinderen en gezinnen: het is aan ons gezamenlijk om de stap naar elkaar te maken en niet te wachten tot de problematiek onze sector in komt. Dat vraagt veel van ons, maar we vinden het onze dure plicht om hier met elkaar hard aan te werken. Hiervoor is ook nodig dat de adviezen van de Deskundigencommissie Van Ark worden opgevolgd, van kaft tot kaft. Dit geeft niet alleen ons als sector de mogelijkheid om het echt beter te

gaan doen, maar biedt ook kinderen en gezinnen die dat écht nodig hebben meer garantie op tijdige en passende zorg.

Bezuinigingen zijn onhaalbaar en onwenselijk

Meer jongeren dan ooit doen een beroep op jeugdhulp, het betreft inmiddels maar liefst 1 op de 7 jongeren in Nederland. Het jeugdzorgstelsel piept en kraakt aan alle kanten. Rapport op rapport maakt duidelijk dat het zo niet langer kan en de urgentie hoog is.

Rond het overhedenoverleg en in aanloop naar de Voorjaarsnota gaat het veel over de financiële kant van het rapport van de Deskundigencommissie Van Ark. De geplande bezuinigingen op de jeugdzorg zijn inderdaad bewezen onhaalbaar, amper onderbouwd en in het geplande tempo onwenselijk. Bovendien maakt de Deskundigencommissie Van Ark duidelijk dat de financiële ruimte die nodig is zich niet moet beperken tot de jeugdzorg, maar de bredere domeinen kan beslaan die de vraag naar jeugdzorg kunnen beïnvloeden. Meer geld of meer jeugdzorg alleen gaan de problemen niet oplossen. Het gaat zoals hierboven genoemd ook om oplossingen buiten de jeugdzorg, op uiteenlopende beleidsterreinen. Daarnaast zijn er inhoudelijke maatregelen nodig binnen het jeugd domein, waar op korte termijn werk van gemaakt moet worden.

Een financieel akkoord alléén is niet voldoende: te nemen maatregelen

Een financieel akkoord tussen kabinet en VNG over het jeugdzorgbudget voor gemeenten alléén is dus niet voldoende. In navolging van de Deskundigencommissie Van Ark pleiten wij – aanbieders, professionals en cliënten – gezamenlijk voor de volgende noodzakelijke door het kabinet te nemen maatregelen.

Maatregelen buiten het jeugdzorgdomein

Creëer en versterk lokale steunstructuren:

- Een laagdrempelige, inclusieve basisinfrastructuur op scholen waar de verbinding tussen onderwijs, hulp en ondersteuning geborgd is.
- Zorg dat het perspectief van jeugdigen en gezinnen prioriteit krijgt in de aanpak van structurele problemen rondom o.a. bestaanszekerheid, wonen, GGZ-problematiek bij ouders en scheidingen.

Leg noodzaak en een minimumniveau aan basisvoorzieningen vast in de wet:

- Leg wettelijk het belang van een sterke, inclusieve sociaalpedagogische basis vast en neem daarin op wat het minimumniveau aan basisvoorzieningen (inclusief de aanwezigheid van een stevig lokaal team) moet zijn dat lokaal moet worden aangeboden.
- Benut lokale steunstructuren om de maatschappelijke dialoog te voeren.
- Voer de maatschappelijke dialoog niet specifiek over jeugdzorg. De echte maatschappelijke dialoog gaat over de vraag wat voor samenleving we met elkaar willen zijn, wat we van elkaar nodig hebben om alle jongeren gezond, veilig en veerkrachtig te kunnen laten opgroeien en hoe we dat faciliteren.

Geef als overheid het goede voorbeeld en kies voor een samenhangende jeugd- en gezinsaanpak:

- De hoge instroom in jeugdhulp staat niet op zichzelf, maar kenmerkt zich dikwijls door een stapeling van problemen in het gezin.
- De overheid kan en mag de noodzaak om te komen tot een samenhangende jeugd- en gezinsaanpak niet ontkennen.
- Daarbij adviseert de commissie Van Ark om te komen tot een interbestuurlijk en rijksbreed programmateam Jeugd en Gezin, met een heldere mandatering vanuit de betrokken partners, de beschikbaarheid van eigen middelen, en een coördinerend bewindspersoon, niet alleen op het domein jeugdzorg maar op het hele jeugddomein.

Maatregelen binnen het jeugdzorgdomein:

Versterken van werkende mechanismen en wegnemen vrijblijvendheid:

- Ga door met de Hervormingsagenda Jeugd en zorg o.a. dat er snel landelijke kostendekkende tarieven komen voor de regionaal en landelijk in te kopen zorgvormen.
- Maak keuzes en leg werkende mechanismen voortschrijvend vast.
- Verbind het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming met de stevige lokale teams.
- Pak de reikwijdtediscussie voortvarend op, maar neem daarbij de inhoud als vertrekpunt in plaats van het geld.
- Onderzoek de fundamentele uitgangspunten van de Jeugdwet die nu soms tegenstrijdig uitwerken.
- Bied aanbieders tijd en financiële ruimte om tot passende alternatieven voor gesloten jeugdhulp te komen.
- Bied professionals de ruimte om te handelen op grond van hun professionele standaard en te reflecteren op hun handelen.

Inspanningen, opbrengsten en sturing:

- Stel op korte termijn een set van inhoudelijke en financiële prestatie-indicatoren op. En onderbouw de verwachte resultaten van de inspanningen met data en monitoring.
- Stel een onafhankelijk boegbeeld met doorzettingsmacht aan.

Rollen, verantwoordelijkheden en gedeeld eigenaarschap:

- Pak door op de transformatie van het aanbod van jeugdzorg met bindende regionale afspraken.
- Breng vraag en aanbod met elkaar in balans, vooral voor de zwaardere hulpvragen.
- Erken én borg dat jeugdigen met een beperking of chronische ziekte en hun ouders levenslang en levensbreed moeten kunnen blijven rekenen op beschikbare en professionele zorg en ondersteuning gericht op zowel de jeugdige als het gezin.
- Zet de afspraken over standaardisatie in inkoop, contractering en verantwoording door.
- Borg dat jongeren via een waakvlamconstructie laagdrempelig kunnen terugvallen op hulp.

Van kaft tot kaft

Het is voor ons noodzakelijk dat in de afspraken tussen Rijk en gemeenten duidelijk wordt dat inzet wordt gepleegd op en geïnvesteerd wordt in bovenstaande samenhangende adviezen. En dat de Hervormingsagenda Jeugd onverminderd wordt uitgevoerd, met de inhoudelijke opgave als uitgangspunt. Het is daarbij essentieel dat de adviezen uit het rapport 'Groeipijn' van de Deskundigencommissie Van Ark van kaft tot kaft overgenomen worden, vanwege de samenhang tussen deze maatregelen en met de Hervormingsagenda. Dit verhoudt zich slecht tot de geplande bezuinigingen. Wij roepen uw hele kabinet dan ook op om opvolging te geven aan de adviezen van de Deskundigencommissie Van Ark waarvan is afgesproken dat deze zwaarwegend zijn. En daarnaast gezamenlijk te investeren in een veerkrachtige, inclusieve opvoedcontext voor kinderen en gezinnen, vanuit diverse beleidsdomeinen.

Investeer in een sterke basis

De discussie die is ontstaan tussen Rijk en gemeenten over het oplossen van de tekorten op de jeugdzorgbudgetten gaat voorbij aan het werkelijke probleem. We moeten de instroom in de jeugdzorg aanpakken door te investeren in de bestaanszekerheid van kinderen en gezinnen en een sterke, inclusieve sociaalpedagogische basis. In de wijk, op school en op de sportclub. De jeugdzorg is aanpalend aan deze basis, in plaats van andersom. Als sector – maar ook als kabinet en als gemeenten – hebben we de taak om ervoor te zorgen dat alle kinderen veilig, liefdevol en veerkrachtig kunnen opgroeien, vrij van jeugdzorg. We staan mede aan de lat voor de genoemde uitdagingen en gaan daar graag, liefst met verhoging van het tempo en tegelijkertijd met zorgvuldigheid, in door. Geef ons de ruimte om hierin door te gaan en laat het de focus van onze gezamenlijk aanpak zijn.

Met vriendelijke groet, namens de

Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ): Jeugdzorg Nederland, de Nederlandse ggz, Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland:

Boris van der Ham

Samenwerkende beroepsverenigingen Jeugd (SBJ): AJN, BPSW, BV Jong, Vaktherapie NL, LHV, LVVP, NIP, NVK, NVO, NVvP en V&VN:

Pim Hoek en Nathalie Wils

Ieder(in): Deborah Lauria

MIND: Simone Melis

NJR: Lotte Prins